

SESTAVLJENO IZ OLEGKOCK

Frederik Peeters / Oleg

Zavod VigeVageKnjige, 2022. Prevedla Suzana Koncut

Veronika Šoster

Švicarskega striparja Frederika Peetersa pri nas poznamo po risoromanu *Peščeni grad* (VigeVageKnjige, 2015), ki sta ga ustvarila skupaj s Pierrom Oscarjem Lévyjem in pripoveduje o skupini ljudi, ki se znajde na plaži, kjer se vsi začnejo pospešeno starati – nekakšna antiutopija, torej. Tokrat pa se v slovenščini predstavlja s samostojnim risoromanom *Oleg*, ki je v izvirniku izšel lani, v njem pa ostaja realističen. Vseeno pa se tudi tu najbolj ukvarja s časom, ki neusmiljeno teče, ob tem pa poraja krize, pa naj gre za eksistencialne, ustvarjalne ali krize srednjih let. Zato ni nič čudnega, da strip uvaja ravno citat danskega fizika Nielsa Bohra: »Vse, kar imenujemo *realno*, sestavljajo stvari, ki jih ne moremo imeti za realne.« Naj gre za naključno sestavljene atome ali za sekunde, ki tiktakajo dalje, človeka določajo in nanj vplivajo.

Tak človek je Oleg, protagonist pričujočega dela, stripar srednjih let (nekje opazimo omenjeno številko petinštirideset), ki po izjemno uspešnem in cenjenem stripu išče navdih za naslednjo zgodbo, a se mu ta vztrajno izmika. Peeters takoj pokaže, da ni od muh, saj nas v zgodbo uvede z *navidezno realnim* likom, za katerega šele po nekaj straneh ugotovimo, da je le Olegov *izmišljeni* lik. Zgodba v zgodbi pa se hitro prekine, v ospredje stopi *pravi* Oleg in sledimo mu skozi dneve – rutinske, monotone, polne opravkov, nalog in prostočasnih dejavnosti (pre-

gled pri okulistu, plavanje v bazenu, tek), ki niso niti malo ekstravagantni ali eksotični, in v tem je tudi poanta. Medtem ko namreč živi iz dneva v dan, se mu *dogaja* pričujoči strip, obenem pa ves čas riše še nove prizore stripa, ki se bo ukvarjal s koncem sveta in ti prizori prekinjajo sicer linearno zgodbo o njegovem življenju. Čeprav se sliši zapleteno in precej meta, gre v samem bistvu za skuliran strip, ki se ne jemlje preveč resno, temveč se kot z legokockami (hčerka na neki točki ugotovi, da je anagram Olegovega imena Lego) poigrava s prizori, ki jih lepi in kolažira v pripoved o nekem življenju nekega tipa.

Ena izmed prevladujočim tem dela je razmerje med realnostjo in fikcijo, ki se ga Peeters loti na več načinov, tako vsebinsko kot vizualno. V nekaterih prizorih, kjer se Oleg z ženo pogovarja o čisto realnih stvareh, sta obenem narisana v čisto fiktivnih okoliščinah, ko gre Oleg čez cesto, so namesto vozniakov narisane opice ipd. – zdi se, kot da bi se realnost rahljala, kot da lahko skoznjo uzremo fiktivne prizore, kar med drugim kaže na Olegovo ustvarjalno krizo in iskanje podob v vsakdanjem življenju, pa tudi neko njegovo nervozo pred tem, da ne bo mogel »nikoli več povedat ničesar zanimivega«. (Škoda je le, da risoroman nima oštevilčenih strani, zaradi česar bralka izgubi občutek za realnost, sploh če si hoče še kaj izpisati in zabeležiti.) Potem pa so tu še čisto fiktivni prizori, nekakšne vložne zgodbe

oziroma okruški zgodbe, ki jo ustvarja Oleg. Ti delujejo povezovalno (Oleg ves čas tuhta in presoja, katero zgodbo bi izbral in kateri bi se posvetil) in razdiralno (v zgodbo vpadajo mimo konteksta ali celo brez svojega konteksta), zato je končni učinek dinamičen in razgiban. To klockotanje idej in nenehno zavedanje pritiska po novem uspešnem stripu se izraža tudi v raznih ironičnih situacijah, na primer ob srečanju s šolarji, kjer rahlo obupano razmišlja: »Olega zamika, da bi povedal kaj o odnosu med podobo, realnostjo in fikcijo. Lahko bi parafraziral Magritta. *To ni ženska, ki kadi!* To je risba ženske, ki kadi. Ampak zdajle nima moči.«

Ko se v zadnji tretjini knjige Oleg zave, da bi lahko napisal avtobiografski strip, se žena kot prva bralka norčuje iz njega (s čimer Peeters vzpostavi tudi rahlo samokritiko), da je pozen, saj je bil tak strip v modi okrog leta 2000, ko je po njenih besedah prisegel, da na kaj takega ne bo padal. Nasploh je Oleg zelo introspektiven risoroman (»Njegov duh se včasih razgrne, samega sebe zaznava kot element v vesolju, čuti prostore nad in pod sabo, ki jih ločujejo tanke stene, povezuje pa stara hišna napepljava.«), poln občutij in notranjih monologov, misli, premislekov, dialogov, debat.

Tudi vizualno ponuja *Oleg* mnogo izjemnih upodobitev. Ko se Oleg znajde na kakšnih srečanjih,

knjižnih sejmih in drugih večjih dogodkih, Peeters okvirčke natlači z ljudmi in oblaki. V scenah, ko potuje ali se znajde na istem kraju z več ljudmi, dodaja puščice z napisi (imena filmov in serij, aplikacij, glasbe itd.), kar kaže na mini zgodbe, mini svetove, ki jih samo ošinem, v katere nimamo vpogleda (za kar bi lahko uporabili tudi relativno svežo skovanko *sonder*), ob tem pa v okviru avtobiografskega in fiktivnega opozarja še na razmerje med kolektivnim in zasebnim. Učinkovita je tudi upodobitev minevanja časa, ki ga zaznamo po spremembi svetlobe v prostoru, pa njegovega toka misli med risanjem, ko se misli kot pahljača širijo iz njegove glave. Sploh pretresljiva, če ne že kar filmska, pa je sekvenca, ko se mu v mislih zataknejo mamine besede, ki jih izreče o pogovoru o podnebni krizi, in ga transportirajo v razne situacije. Risoroman je ves čas, sploh pa proti koncu, ko se več časa družimo z njegovo hčerko, tudi vedno bolj družbeno angažiran in skozi Olegove vrednote odpira aktualne teme, skozi hčerko pa pokaže tesnobo mlajše generacije, ki je obupana glede prihodnosti. Čeprav navrže ogromno iztočnic in tem, ni nikoli moralističen, saj vse prikaže skozi Olegov vrednotni sistem, in prav tak je tudi celoten risoroman – pristen, človeški, topel, prizemljen. Življenja ne povzdiguje, mitizira, ponareja, ampak ga prikaže pač kot življenje, ki ga sestavljajo živopisne lego-
oziroma: *olegkocke*.